

Ari Haasio

Tiedon jakaminen Hikikomero-keskusteluryhmän ”pienessä maailmassa”

Ari Haasio, Seinäjoen ammattikorkeakoulu, ari.haasio@seamk.fi

Tiedon jakamisella tarkoitetaan Savolaisen (2008, 183-184) mukaan niitä tapoja, joita ihmiset käyttävät tietöpääomansa viestinnässä. Tiedonhankintatutkimuksen kannalta eräs kiintoisa tutkimuskohde on internetissä tapahtuva yhteisöllinen tiedon jakaminen ja tiedon muodostaminen esimerkiksi sosiaalisessa mediassa ja muissa yhteisöpalveluissa.

Shahin (2012) mukaan tiedonhankintatutkimuksen piirissä tapahtuva yhteisöllisen tiedonhankintatutkimuksen traditio on keskittynyt ensisijaisesti ammatillisen tiedonhankinnan osaluolle (esim. Hyldegård 2006; Reddy & Spence 2008). Shah (emt.) painottaa myös arkielämän ei-ammattillisen yhteisöllisen tiedonhankinnan ja siihen liittyvien ilmiöiden tutkimuksen tärkeyttä. Tämä tutkimus pyrkii osaltaan olemaan pääavaus Shahin (emt.) tarkoittamalla tavalla.

Aineisto ja tutkimusmenetelmä

Esitys perustuu tekijän väitöskirjaan (2015), jossa on eräänä keskeisenä tutkimuskysymyksenä pohdittu sosiaalisesti vetäytyneiden henkilöiden tiedon jakamista keskusteluryhmässä. Aineistona on käytetty 6910 Ylilauta-org -sivuston Hikikomero-keskusteluryhmässä julkaistua viestiä. Aineiston analyysi on tehty kvalitatiivista ja kvantitatiivista sisällönanalyysiä (vrt. Tuomi & Sarajärvi 2002) noudattaen.

Aineistosta on tunnistettu erityyppisiä keskustelun muotoja ja prosesseja, jotka kuvaavat sitä miten tietoa jaettiin keskustelupalstalla. Tässä esityksessä on pohdittu aineiston perusteella tiedon jakamista yhtäältä viestien interaktii-

visuuden ja toisaalta keskusteluryhmässä muodostetun mielipiteen näkökulmasta. Aineiston analyysissä on kiinnitetty huomiota sekä mahdollisen yhteisen mielipiteen muodostamisen tarpeeseen että keskustelun etenemiseen prosessina ja siitä johtuneeseen tiedontarpeen tyydyttymiseen. Samalla on tarkasteltu Hikikomero-yhteisön tapoja jakaa tietoa keskusteluryhmässä.

Tulokset

Hikikomero-keskusteluryhmässä tunnistettiin sekä yhteisön toimintaa tukevia yhteisiä tiedontarpeita kuin myös yksilölähtöisiä tiedontarpeita, joihin etsittiin vastausta turvautumalla yhteisön mielipiteisiin ja tietämykseen. Suurin osa tutkittavana olleen verkkoyhteisön tiedontarpeista oli yksilölähtöisiä.

Materiaalista havaittiin kolme eri keskustelutyyppiä, jotka ovat:

- Viestiketju, jossa ei lainkaan dialogia
- Kahdenkeskinen keskustelu
- Monenkeskinen keskustelu

Tiedon jakamiseen liittyviä keskusteluja on havainnollistettu luomalla seitsemän vuorovaikutusta kuvaavaa mallia, joilla esitetään tiedontarpeen tyydyttymiseen tai tyydyttämättä jäämiseen johtavaa mielipiteen muodostamisen tapaa keskusteluissa. Nämä ovat:

- Formuloitu tiedontarve, johon ei saada vastausta.
- Formuloitu tiedontarve, johon saadaan yksiselitteinen vastaus.
- Formuloitu tiedontarve, jonka pohjalta syntyy kahdenkeskinen keskustelu tiedontarvitsijan ja vastaajan välillä.

- Formuloitu tiedontarve, jonka pohjalta syntyy keskustelu useamman keskustelijan välillä.

- Reflektiivinen viesti, jonka pohjalta syntyy kahdenkeskinen keskustelu

-Reflektiivinen viesti, joka ei aiheuta keskustelua

-Reflektiivinen viesti, jossa ei ole formuloitua tiedontarvetta, mutta joka aiheuttaa keskustelun, jonka aikana syntyy tiedontarpeita.

- Reflektiivinen viesti, jossa ei ole formuloitua tiedontarvetta, mutta joka aiheuttaa keskustelun ja jonka aikana ei synny formuloituja tiedontarpeita.

Formuloidulla tiedontarpeella tarkoitetaan tässä tilannetta, jossa keskustelija kysenee ilmaiseemaan selkeästi ongelman, johon hän etsii vastausta. Reflektiiviset viestit puolestaan eivät sisältäneet konkreettista ongelmaa tai selkeää tiedontarvetta. Ne saattoivat olla esimerkiksi avautumisia omasta mielentilasta, mutta herättivät vilkkaan keskustelun, jonka aikana mahdollisesti syntyy tiedontarpeita.

Keskusteluryhmällä ei ollut useinkaan tarvetta muodostaa aiheesta yhtenäistä mielipidettä. Poikkeuksen muodostivat esimerkiksi sosiaalisesti vetäytyneen henkilön määritelmää tai keskustelupalstan toimintaa koskevat keskustelulangat. Yhteisö kuitenkin pyrki auttamaan tiedontarvitsijaa ja sen puoleen käännettiin samanlaisen toiseuden (vrt. Kulmala 2004) kokemuksen vuoksi erittäin arkaluontoisissakin asioissa (Haasio 2015).

Keskusteluryhmä muodostikin eräänlaisen ”pienen maailman”, jonka yhdistävänä tekijänä toimivat syrjäytyminen ja sosiaalisen vetäytyminen sekä mielenterveyteen liittyvät ongelmat. Samanlainen toiseus yhdisti ja samanlaisen toiseuden jakavien henkilöiden tarjoamaa informaatiota pidettiin luotettavana (vrt. Chatman 1991).

Yhteenvedo

Tutkimuksessa osoitettiin keskusteluryhmässä tapahtuvan mielipiteenvaihdon etenemisen prosessi ja se mallinnettiin vuokaavioin em. kahdeksaan eri tyyppiin. Tutkimuksen avulla kyettiin luomaan malli siitä, kuinka keskusteluryhmässä tapahtuva tiedontarpeen tyydyttäminen tapah-

tuu kahden- tai monenkeskisessä keskustelussa.

Tutkimuksen tuloksena syntyneitä malleja voidaan jatkossa soveltaa keskusteluryhmissä tahtuvan tiedonhankinnan mallintamiseen. Näin voidaan tulkita eri tyyppisiä keskustelun saamia muotoja, tiedontarvetilanteita ja tiedontarpeisiin saatuja vastauksia.

Lähteet

Chatman, E. 1991. ”Life in a small world. Applicability of gratification theory to information-seeking behavior.” *Journal of the American Society for Information Science* 42(6), 438–449.

Haasio, A. 2015. Toiseus, tiedontarpeet ja tiedon jakaminen tietoverkon ”pienessä maailmassa”: Tutkimus sosiaalisesti vetäytyneiden henkilöiden informaatiokäyttytymisestä. Tampere: Tampere University Press. *Acta Universitatis Tampereensis* 2082. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-44-9878-7>. (17.8.2016).

Hyldegård, J. 2006. Collaborative information behavior – exploring Kuhlthau’s Information Search Process model in a group-based educational setting. *Information Processing & Management* 42(1), 276–298.

Kulmala, A. 2004. Toiset identiteettiä rakentamassa. *Yhteiskuntapolitiikka* 69(3), 231–241.

Reddy, M.C. & Spence, P.R. 2008. Collaborative information seeking: A field study of a multidisciplinary patient care team. *Information Processing and Management* 44(1), 242–255.

Savolainen, R. 2008. *Everyday Information Practices: A Social Phenomenological Perspective*. Lanham, Maryland: Scarecrow Press.

Shah, C. 2012. *Collaborative information seeking: The art and science of making the whole Greater than the sum of all*. The Information Retrieval Series Volume 34. Heidelberg, New York, Dordrecht, London: Springer.

Tuomi & Sarajärvi. 2002. *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Helsinki: Tammi.